Megállapítottuk, hogy a vetési varjú állománya az 1980-as 9403 párról, amely 37 telepen költött (forrás: Dr. Kalotás Zsolt, Puszta 1984.2/11.), jelentősen lecsökkent és az utóbbi években 2000 pár körül mozog. Az állomány gyakorlatilag csak a Méhkerék határában lévő telepeken emelkedett és a dévaványai telepen stagnált, a többi telepen lassan csökkent, illetve meg is szűnt. Telepeket csak a megye keleti és északi részén találtunk, hatalmas területekről eltűnt mint fészkelő.

A telepeken fészkelő kék vércsék 3/4 része Méhkeréken költ, pedig még jó néhány kisebb varjútelep található kiváló táplálkozóhely környékén (legelő, kaszáló). Éppen ezért javasoltuk a helyi önkormányzatnak az ideiglenes védelmet, amely a költési időben való vadászatot korlátozza, illetve betiltja. Ezt a döntést 1991. novemberében meg is hozták. Méhkeréken 1990-ben 3, majd 1991-től 5 egymáshoz közel eső telepen (gyakorlatilag egy populáció) költenek a vércsék. A terület a Sápi legelő és környéke, nagyrésze ősgyep és műrét, kisebb része szántó.

Kutatási módszerek

1. Méhkeréken táplálkozás vizsgálat, szaporulat ellenőrzése a telepeken és a magyányosan fészkelőknél, varjak és a kék vércsék viselkedése, egymásra gyakorolt hatása.
2. Mezőgyán-Geszt-Biharugra környéki telepeken a vadászat és a varjúfióka fogyasztás hatása a varjú és kék vércse populációra.
3. Kísérleti jelleggel műfészkek kihelyezése.

Következtetések

- Kék vércsék telepesen csak gyepekkel, kaszálókkal határos varjútelepeken költenek.

- A vizsgált időszakban nagyobb számban csak a méhkeréki és a dévaványai telepről repültek ki fiatal vetési varjak.

- Több, kisebb varjútelepet a vadászok szétlőttek, illetve mérgezéssel drasztikusan csökkentették az állományt.

- Az utóbbi években egyre nagyobb divattá válik a "kisvarjú" fogyasztás (részben az elszegényedés miatt, másrészt passzióból.

- Mind a vadászattal, mind a fiókarablással járó zavarás rossz hatással van a kék vércsék költésére és valószínű, e két fő ok miatt csökken az állomány.

- Abban az esetben, ha a varjak végleg elhagyják a telepeket, a vércsék is továbbállnak és szétszórtan költenek. Még akkor is így történik, ha előzőleg már elfoglalták a fészket, de még tojást nem raktak.

- Sajnos még védett területeken pl. Biharugrai TK és Szabadkígyósi TK - is szétlövöldözték a telepeket a vadászok.

- Olyan varjútelepen, amelyet a vetési varjak már 1-2 éve elhagytak, soha nem láttunk kék vércsét költeni. Mindez annak ellenére van így, hogy ezeken a varjútelepeken sok ép fészek található és a táplálkozási lehetőségek is jók.

- A szétszórtan fészkelő pároknál lényegesen nagyobb a sikertelen költések aránya, mint a telepesen fészkelőknél. Ennek fő okai:

a./ sokszor május végén már csak igen rossz állapotú szarka, illetve dolmányos varjúfészkek vannak, amelyekből egy-egy nagyobb vihar kisorodja a fészekaljat;

b./ a különböző fészekfosztogatókkal (csóka, dolmányos varjú, héja stb.) szemben nem tudnak kellő hatással fellépni (tömeghatás hiánya);

- A sikeresen költő pároknál a telepeken lévők több fiókát röpítenek, mint a magányosak (telepen 2,2-3,0 fióka/fészek, szétszórt pároknál 1,5-2,5 fióka/fészek).

- Aratásig kizárólag a telepek közvetlen közelében lévő legelőkről, kaszálókról zsákmányolnak, főleg sáskákat és egyéb rovarokat, esetleg apróbb rágcsálókat. Az aratást követően (ilyenkor a fiatalok már nagyok, több táplálék szükséges) nagyobb távolságra is (akár 5-8 km-re) kimennek a tarlókra és ott előszeretettel követik a betakarító gépeket.

- A műfészkeket általában csak akkor foglalták el, ha a területen nem volt 100 %-os hatásfokú dúvadgyérítés, "kihalt" fasoron, erdőfoltban nem költenek szívesen.

A kék vércse nagyobb számban csak a vetési varjúval együtt tartható fenn.

Megoldási javaslatok

Azokon a varjútelepeken, ahol kék vércsék is költenek, minél hamarabb be kell tiltani a dúvadgyérítést az illetékes szakhatóságnak. A vetési varjú költési időben való védelme is fontos.

A legnagyobb telepeken, a varjúfióka kiszedést megakadályozandó, meg kell próbálni az őrzést (mi ebben az évben - 1993 - kipróbáltuk Méhkeréken és jó tapasztalataink vannak).

A privatizációval megkezdődött rossz adottságú gyepek értelmetlen feltörését vissza kell szorítani.

A nagyobb telepeket minél hamarabb védelem alá kell helyezni.

A rossz állapotú szarka és dolmányos varjúfészkeket le kell dobálni.

Mivel a kék vércse elterjedési területének nyugati határa hazánkban ér véget, e fajjal kiemelten kell foglalkoznia egyesületünknek. Ne várjuk meg azt, míg drasztikusan csökken az állomány!

Köszönöm az adatokat és a segítséget a felmérésekben Puskás Lászlónak, Forgách Balázsnak, Czirle Csabának és Tőgye Jánosnak.